

**Zpráva  
o stavu bezpečnosti v hornictví  
za rok 2013**

**červen 2014**

# O B S A H

<b>1.</b>	<b>ÚVOD</b>
	3
<b>2. STAV ÚRAZOVOSTI A NEHODOVOSTI</b>	<b>3</b>
2.1 Celková úrazovost	3
2.2 Smrtelná úrazovost	7
2.2.1 Přehled smrtelných úrazů v roce 2013	7
2.2.2 Vývoj počtu smrtelných úrazů od roku 2002 do roku 2013	7
2.2.3 Přehled smrtelných pracovních úrazů podle zdrojů	9
2.2.4 Přehled smrtelných úrazů podle příčin	10
2.3 Závažné události	10
<b>3. ČINNOST STÁTNÍ BÁŇSKÉ SPRÁVY V OBLASTI VRCHNÍHO DOZORU NAD BEZPEČNOSTÍ PRÁCE A PROVOZU</b>	<b>11</b>
3.1 Kontrolní a inspekční činnost Českého báňského úřadu	12
3.2 Kontrolní a inspekční činnost obvodních báňských úřadů	13
3.3 Správní činnost	15
3.4 Legislativní činnost Českého báňského úřadu na úseku bezpečnosti	17
3.5 Výzkum a vývoj	19
<b>4. RIZIKA A PROBLÉMY HORNICTVÍ</b>	<b>20</b>
4.1 Hlavní rizika hornické práce v roce 2013	20
4.1.1 Zajištění bezpečnosti při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí	20
4.1.2 Důlní otřesy	20
4.1.3 Nahromadění a zapálení metanu	21
4.1.4 Důlní požáry	21
4.1.5 Provoz technických zařízení	21
4.2 Problémy hornické činnosti	22
<b>5. SOUTĚŽ ZA BEZPEČNOST V HORNICTVÍ – ZLATÝ PERMON</b>	<b>22</b>
<b>6. ZÁVĚR</b>	<b>23</b>

## 1. ÚVOD

Usnesením vlády České republiky č. 153 ze dne 12. března 2013 o Plánu nelegislativních úkolů vlády na zbývající část 1. pololetí 2014 a o Přehledu námětů pro Plán nelegislativních úkolů vlády na 2. pololetí 2014, bylo uloženo předsedovi Českého báňského úřadu zpracovat a předložit vládě České republiky „Zprávu o stavu bezpečnosti v hornictví za rok 2013“. Termín předložení zprávy k informaci vládě byl stanoven do 30. 6. 2014.

Zpráva je zpracována Českým báňským úřadem (dále jen „ČBÚ“) ve smyslu § 40 odst. 6 písm. c) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 61/1988 Sb.“) a navazuje na hodnocení stavu bezpečnosti v hornictví v roce 2012. Výsledky roku 2013 jsou porovnány s výsledky dosaženými za období od roku 2002.

Zpráva o stavu bezpečnosti v hornictví (dále jen „Zpráva“) hodnotí stav bezpečnosti práce a bezpečnosti provozu v organizacích, které ve smyslu zákona č. 61/1988 Sb., vykonávají hornickou činnost nebo činnost prováděnou hornickým způsobem a v organizacích, které nakládají s výbušninami. Zpráva stručně hodnotí i výkon vrchního dozoru nad zajišťováním bezpečného stavu podzemních objektů.

Těžba nerostných surovin, výstavba podzemních děl a nakládání s výbušninami přináší zvýšené riziko ohrožení lidského zdraví. Zásah do horninového masivu je zpravidla vždy provázen narušením jeho stability či rovnováhy a proto hornictví vždy bylo, je a patrně i zůstane do budoucna rizikové povolání. Přes intenzivní rozvoj báňské techniky v posledních letech, zejména na základě nových vědeckých poznatků o chování horninového masivu, je hornické podnikání každým rokem provázeno řadou provozních nehod a havárií. Připomeňme si například některá velká důlní neštěstí ve světě, která se stala v roce 2013. V průběhu měsíce května 2013 došlo v indonéské důlní společnosti Freeport, důl Grasberg, k sérii závalů v rudném dole těžící rudy mědi a zlata, kdy následkem pádu horniny bylo zavaleno 38 horníků, z toho 28 horníků zahynulo a 10 horníků přežilo, dne 21. 11. 2013 v důsledku výbuchu plynu na zlatonosném dole v provincii Siguiry státu Ghana, zahynulo 25 horníků. Dne 30. 3. 2013 došlo k výbuchu plynu v uhelném dole v provincii Ťi-Lin na severovýchodě Číny, zahynulo 28 horníků. Proto orgány státní báňské správy České republiky věnují trvale zvýšenou pozornost analýze příčin a následků všech závažných událostí v českém hornictví, vč. stanovení preventivních opatření proti jejich opakování.

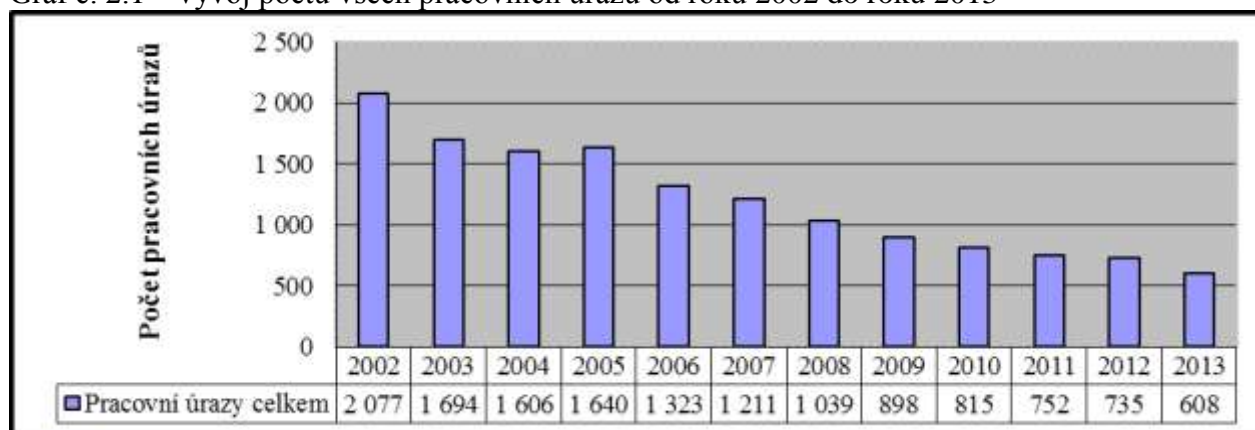
## 2. STAV ÚRAZOVOSTI A NEHODOVOSTI

### 2.1 Celková úrazovost

Pro ČBÚ jsou zdrojem souhrnných informací ke sledování počtu pracovních úrazů pravidelná měsíční hlášení obvodních báňských úřadů (dále jen „OBÚ“). Podkladem jsou hlášení o úrazech zasílané dozorovanými organizacemi příslušnému OBÚ dle ustanovení § 6 odst. 3 písm. b) a e) zákona č. 61/1988 Sb. a dále pak záznamy o úrazech zasílané v souladu s nařízením vlády č. 201/2010 Sb., kterým se stanoví způsob evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu (dále jen „NV č. 201/2010 Sb.“).

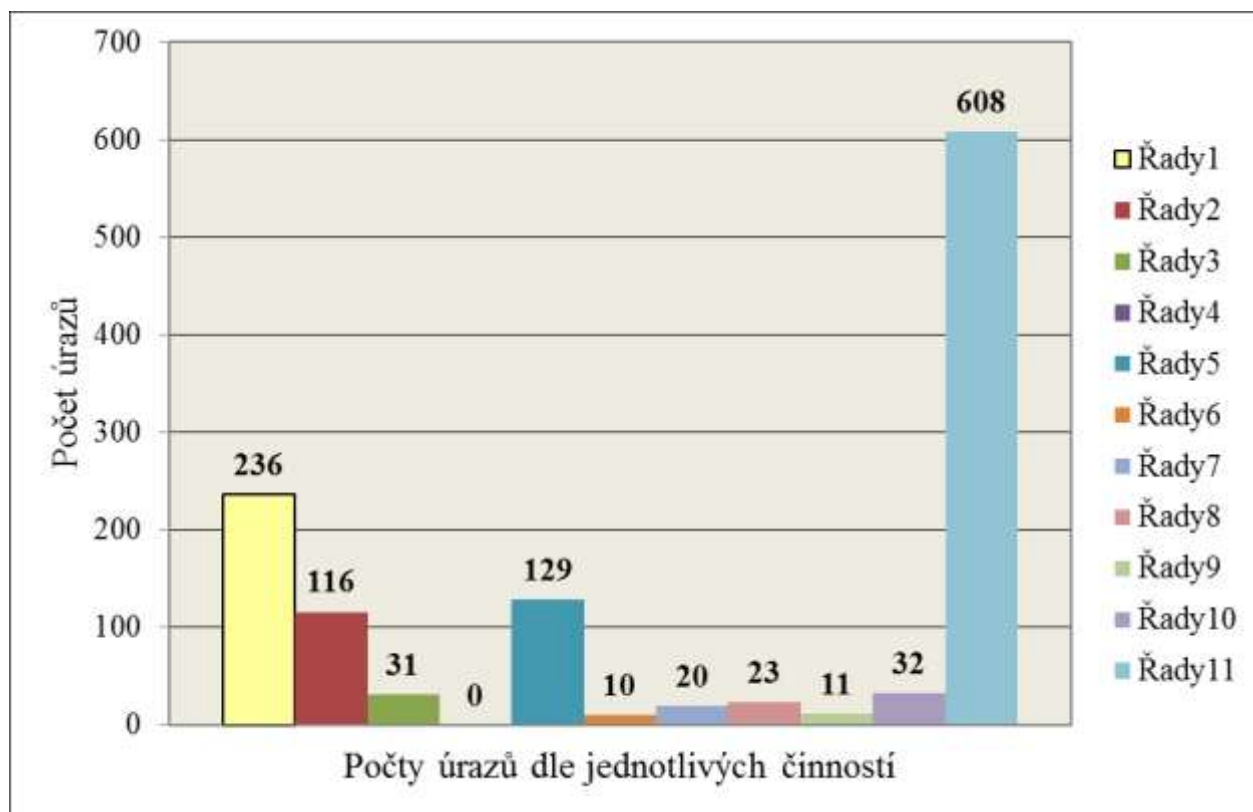
Absolutní počet všech úrazů v roce 2013 byl nejnižší od počátku sledovaného období (viz graf 2.1). Z tohoto pohledu je proto možno hodnotit rok 2013, stejně jako předešlý rok 2012, velmi pozitivně. Proti roku 2006 byl v roce 2013 zaznamenán pokles počtu všech úrazů o 54 %.

Graf č. 2.1 – vývoj počtu všech pracovních úrazů od roku 2002 do roku 2013



Rozdělení výskytu úrazů v roce 2013 dle skupin činností ukazuje graf č. 2.2. Z něj jednoznačně vyplývají tři skupiny činností, a to hlubinná těžba černého uhlí, povrchové dobývání hnědého uhlí a povrchové dobývání nerudných surovin, které podle počtu pracovních úrazů představují nejrizikovější činnosti spadající pod vrchní dozor státní báňské správy. Z grafu č. 2.2 je patrné, že i v roce 2013 bylo zaregistrováno nejvíce pracovních úrazů při hlubinné těžbě černého uhlí (38,8 % ze všech registrovaných úrazů, v roce 2012 to bylo 39,3 %). Pořadí dle skupin činností je dlouhodobě neměnné.

Graf č. 2.2 – rozdělení pracovních úrazů v roce 2013 dle činností



Vysvětlivky:

- Řada č. 1 - hlubinné dobývání uhlí
- Řada č. 2 - povrchové dobývání uhlí
- Řada č. 3 - dobývání rudních surovin
- Řada č. 4 - dobývání nerudných surovin - hlubina
- Řada č. 5 - dobývání nerudných surovin - povrch
- Řada č. 6 - těžba nafty a plynu
- Řada č. 7 - ostatní hornická činnost
- Řada č. 8 - ČPHZ - podzemí
- Řada č. 9 - ČPHZ - na povrchu
- Řada č. 10 - výroba a používání výbušnin
- Řada č. 11 - celkem

HČ – hornická činnost

ČPHZ – činnost prováděná hornickým způsobem

Vyhodnocení rozdělení zdrojů a příčin všech pracovních úrazů, mimo smrtelných v roce 2013, podle třídění ve smyslu NV č. 201/2010 Sb., přináší níže uvedené grafy č. 2.3 a č. 2.4.

Největší podíl ve zdrojích pracovních úrazů, stejně jako v roce 2012, tvoří kategorie „III - Materiál, břemena, předměty“ – 41, 1 % z celkového počtu úrazů (v roce 2012 – 46,5 %) a kategorie „IV - Pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí“ – 33,4 % z celkového počtu úrazů (v roce 2012 – 30,9 %) viz graf č. 2.3. Uvedené kategorie tak zůstávají nejčastějšími zdroji úrazů stejně jako v roce 2012.

Nejčastější příčinou pracovních úrazů je kategorie „6 - Nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele“ – 43,1 % z celkového počtu úrazů (v roce 2012 – 47,4 %), následuje kategorie „2 – Špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko“ – 27,5 % z celkového počtu úrazů (v roce

2012 – 26,7 %) a kategorie „5 – Porušení pracovní kázně postiženým“ – 11,3 % (v roce 2012 – 11,8 %). Zastoupení a pořadí tří nejčastějších příčin je obdobné jako v roce 2012 - viz graf č. 2.4.

Graf č. 2.3 – procentuální rozdělení zdrojů pracovních úrazů v roce 2013



**Legenda zdrojů pracovních úrazů:**

- I - dopravní prostředek
- II - stroje a zařízení přenosná nebo mobilní
- III - materiál, břemena, předměty (pád, přiražení, odlétnutí, náraz, zavalení)
- IV - pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí
- V - nástroj, přístroj, nářadí
- VI - průmyslové škodliviny, chemické látky, biologické činitele
- VII - horké látky a předměty, oheň a výbušniny
- VIII - stroje a zařízení stabilní
- IX - lidé, zvířata nebo přírodní živly
- X - elektrická energie
- XI - jiný, blíže nespecifikovaný zdroj

Graf č. 2.4 – procentuální rozdělení příčin pracovních úrazů v roce 2013



## Legenda příčin pracovních úrazů:

- 1 - pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu
- 2 - pro špatné nebo nedostatečné vyhodnocení rizika
- 3 - pro závady na pracovišti
- 4 - pro nedostatečné osobní zajištění zaměstnance, včetně osobních ochranných pracovních prostředků
- 5 - pro porušení předpisů vztahujících se k práci nebo pokynů zaměstnavatele
- 6 - pro nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele
- 7 - pro jiný, blíže nespecifikovaný důvod
- 8 - byla u úrazem postiženého zaměstnance zjištěna přítomnost alkoholu nebo jiných návykových látek.

### 2.2 Smrtná úrazovost

V průběhu roku 2013 došlo při činnostech podléhajících vrchnímu dozoru státní báňské správy (dále jen „SBS“) celkem k 4 smrtelným pracovním úrazům. Ve srovnání s rokem 2012 se jedná o pokles o 4 případy.

#### 2.2.1 Přehled smrtelných úrazů v roce 2013

Tabulka č. 2.2 – smrtelné pracovní úrazy v roce 2013

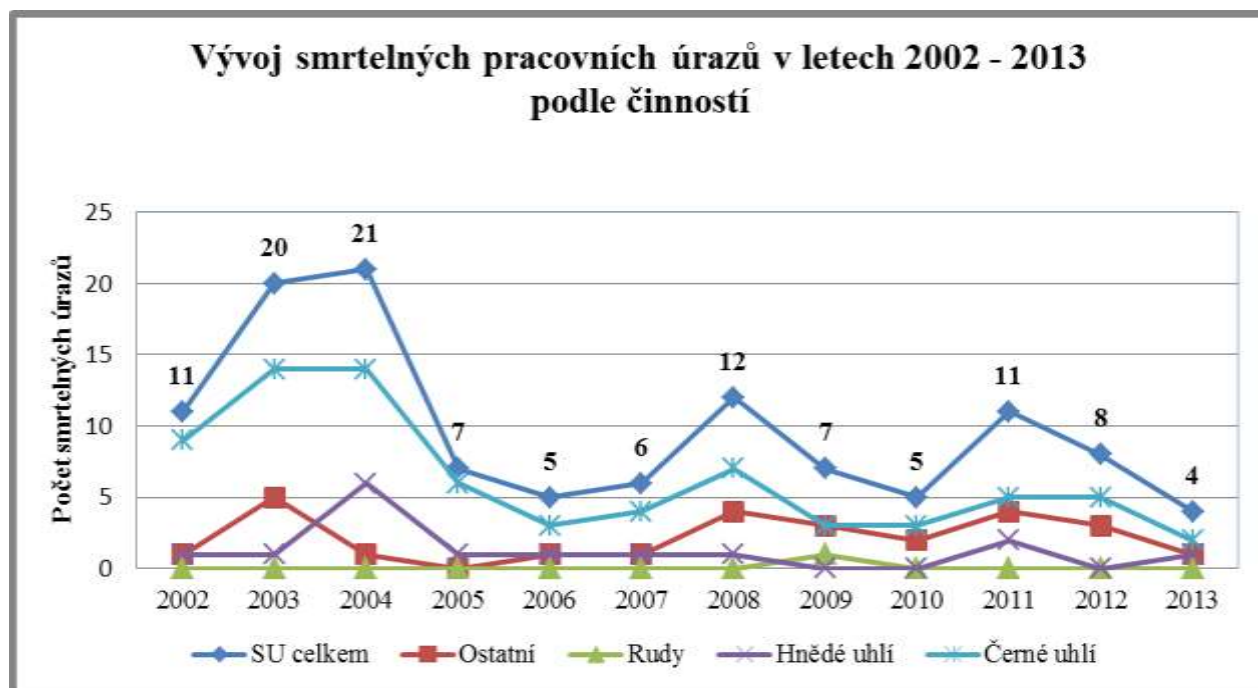
Datum	Organizace	Příčina
28. 2. 2013	NAZAR s.r.o.	Zaměstnanec dodavatelské organizace byl při obsluze zařízení vklíněn do napínání vynášecího pasového dopravníku vedoucího od třídiče do expedičního zásobníku - těžba nerudních surovin - lom.
21. 4. 2013	OKD, a.s., důl ČSM, závod Jih	Dva zaměstnanci – báňští záchranáři vstoupili do nevětraného prostoru s nedostatkem kyslíku v ovzduší, který byl vytlačen dusíkem inertizujícím požářiště - hlubinné dobývání černého uhlí
24. 11. 2013	Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s.	Směnový zámečnický po ukončení práce na usazení motoru pohonu pasu v patře +24m sušárny uhlí, byl nalezen ve výtahové šachtě na kabině nákladního výtahu, která se nacházela v přízemí. Pádem z výšky si způsobil mnohačetná zranění neslučitelná se životem - povrchové dobývání hnědého uhlí.

#### 2.2.2 Vývoj počtu smrtelných úrazů podle činností od roku 2002 do roku 2013

Tabulka č. 2.3 – vývoj počtu smrtelných pracovních úrazů v letech 2002 – 2013 podle činností

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Černé uhlí	9	14	14	6	3	4	7	3	3	5	5	2
Hnědé uhlí	1	1	6	1	1	1	1	-	-	2	-	1
Rudy	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ostatní	1	5	1	-	1	1	4	3	2	4	3	1
<b>Celkem</b>	<b>11</b>	<b>20</b>	<b>21</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>12</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>11</b>	<b>8</b>	<b>4</b>

Graf č. 2.5 - graf vývoje smrtelných pracovních úrazů v letech 2002 – 2013 podle činností



Z celkového počtu 4 smrtelných pracovních úrazů došlo ke 2 smrtelným úrazům v souvislosti s těžbou černého uhlí, 1 smrtelnému úrazu v souvislosti s povrchovým dobýváním hnědého uhlí a 1 smrtelnému úrazu při dobývání nerudných surovin povrchovým způsobem, tabulka 2.3 a graf č. 2.5. Srovnání smrtelných pracovních úrazů podle jejich zdrojů bylo provedeno v souladu s platným NV č. 201/2010 Sb.

Tabulka č. 2.4 - smrtelná úrazovost ve vztahu k těžbě černého uhlí a počtu pracovníků v této činnosti v letech 2002 – 2013

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Těžba (mil. tun)	14,4	13,6	13,3	13,2	14,3	12,9	12,7	11,0	11,6	11,5	11,4	10
Počet pracovníků	22 084	22 502	21 615	20 730	20 403	18 679	17 986	16 205	15 989	16 226	15 988	14 183
Počet smrtelných úrazů	9	14	14	6	3	4	7	3	3	5	5	2
Počet smrtelných úrazů na 1 mil. tun vytěženého uhlí	0,62	1,03	1,05	0,45	0,21	0,31	0,55	0,27	0,26	0,43	0,44	0,2
Počet smrtelných pracovních úrazů na 1000 pracovníků	0,408	0,622	0,648	0,289	0,147	0,214	0,389	0,185	0,187	0,308	0,312	0,14

V meziročním srovnání klesla těžba černého uhlí o cca 12 % a počet pracovníků při těžbě černého uhlí klesl, proti roku 2012, o cca 11,3 %.



Tabulka č. 2.5 - smrtelná úrazovost ve vztahu k těžbě hnědého uhlí a počtu pracovníků v této činnosti v letech 2002 – 2013

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Těžba (mil. tun)	45,4	46,2	44,5	44,6	44,9	45,7	43,4	41,4	40,1	42,9	39,9	36,8
Počet pracovníků	13 330	12 240	11 884	11 392	10 947	10 700	8 533	8 279	7 677	7 067	6 921	6 738
Počet smrtelných úrazů	1	1	6	1	1	1	1	0	0	2	0	1
Počet smrtelných úrazů na 1 mil. tun vytěženého uhlí	0,02	0,02	0,13	0,02	0,02	0,03	0,02	0	0	0,05	0	0,027
Počet smrtelných pracovních úrazů na 1000 pracovníků	0,075	0,082	0,505	0,087	0,091	0,094	0,117	0	0	0,283	0	0,148

Při povrchové těžbě hnědého uhlí v roce 2013 byl registrován jeden smrtelný úraz. V roce 2013 klesla těžba hnědého uhlí proti roku 2012 o cca 7,8 %. Současně se meziročně snížil počet pracovníků při těžbě hnědého uhlí o 2,6 %.

### 2.2.3 Přehled smrtelných pracovních úrazů podle zdrojů

Srovnání smrtelných pracovních úrazů, podle jejich zdrojů, je provedeno za období let 2002 – 2013 a vychází z NV č. 201/2010 Sb., které ve své příloze č. 1, v části D, č. 6 definuje zdroje úrazů. Tabulka č. 2.8 - přehled smrtelných úrazů podle zdrojů v letech 2002 - 2013

Zdroj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
I. Dopravní prostředek	1	4	1	1	-	-	-	-	2	2	1	-
II. Kontakt se strojním zařízením nebo jeho částí; <i>Stroje a zařízení přenosná a mobilní</i>	1	4	4	1	3	2	3	1	1	-	4	-
III. Materiál, břemena, předměty (pád, přiražení, náraz, zavalení, odlétnutí); <i>Odlétnutí - zrušeno v roce 2010</i>	6	10	9	3	2	4	2	3	1	2	1	-
IV. Pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí	-	1	3	1	-	-	3	1	-	-	2	1
V. Nástroj, přístroj, nářadí	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
VI. Průmyslové škodliviny, chemické látky, biologické činitele	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
VII. Horké látky a předměty, oheň a výbušniny	2	1	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-
VIII. Stroje hnací, pomocné, obráběcí, pracovní; <i>Stroje a zařízení stabilní</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
IX. Lidé, zvířata nebo přírodní živly	-	-	-	1	-	-	2	1	1	2	-	-
X. <i>Elektrická energie</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XI. Jiný blíže nespecifikovaný zdroj	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
<b>Celkem</b>	<b>11</b>	<b>20</b>	<b>21</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>12</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>11</b>	<b>8</b>	<b>4</b>

Z tabulky č. 2.8 vyplývá, že nejčastějším zdrojem smrtelných pracovních úrazů v roce 2013 byla kategorie „VI - Průmyslové škodliviny, chemické látky, biologické činitele“ (2 smrtelné úrazy

při těžbě černého uhlí), dále pak kategorie „IV - Pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí“ (1 smrtelný úraz při těžbě hnědého uhlí), kategorie „VIII – Stroje hnací, pomocné, obráběcí, pracovní; Stroje a zařízení stabilní“ (1 smrtelný úraz při těžbě nerudných surovin).

## 2.2.4 Přehled smrtelných úrazů podle příčin

Tabulka č. 2.9 - přehled smrtelných úrazů podle příčin v letech 2002 - 2013

Příčina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
2. Pro špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko	1	1	2	-	-	-	1	1	-	1	2	-
3. Pro závady na pracovišti	2	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-
4. Pro nedostatečné osobní zajištění zaměstnance včetně OOPP	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-
5. Pro porušení pracovní kázně postiženým	3	11	8	1	3	6	4	2	1	2	3	3
6. Pro nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele	4	7	9	4	1	-	6	2	2	8	1	-
7. Pro jiný, blíže nespecifikovaný důvod	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-
<b>Celkem</b>	<b>11</b>	<b>20</b>	<b>21</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>12</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>11</b>	<b>8</b>	<b>4</b>

OBÚ důsledně zjišťují příčiny každého smrtelného úrazu šetřením přímo na místě bezprostředně po ohlášení události. Zatřídění smrtelných úrazů z hlediska jejich příčin bylo provedeno na základě výsledků těchto šetření. Na základě šetření OBÚ byly za příčinu označeny kategorie „1 - Pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu“ (1 případ), „5 - Porušení pracovní kázně postiženým“ (3 případy).

Spolehlivé určení zdrojů a příčin smrtelných úrazů nutně předchází následnému správnému stanovení potřebných příslušných nápravných opatření, směřujících proti opakování či předcházení podobných událostí. Opatření jsou nařizována orgány státní báňské správy v souladu s příslušnými právními předpisy podle konkrétní situace, která byla zjištěna během šetření.

## 2.3 Závažné události

Přehled vybraných závažných událostí, které podléhají ohlašovací povinnosti orgánům státní báňské správy (dále jen „SBS“) dle ustanovení § 6 odst. 3 písm. b zákona č. 61/1988 Sb., je uveden v tabulce č. 2.10. Tabulka současně uvádí porovnání počtu obdobných závažných událostí od roku 2002.

Tabulka č. 2.10 - přehled vybraných závažných událostí, které podléhají ohlašovací povinnosti orgánům státní báňské správy

závažné události / rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zápary a požáry v dole i na povrchu	21	14	9	11	6	7	8	8	9	12	13	13
Zaplynování důlních děl	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Průtrže hornin, uhlí a plynů	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Zapálení a výbuchy CH <sub>4</sub> a uhelného prachu	-	1	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-
Důlní ořesy	10	9	3	4	6	-	3	1	3	7	2	5
Závaly a skluzy zemin (sesuvy) vč. průvalů vod a bahnin	5	7	7	6	3	1	4	3	3	4	1	1
Nehody na strojním a elektrickém zařízení, včetně zařízení svislé dopravy	3	1	-	3	3	-	4	12	2	-	1	-
Mimořádné události při nakládání s výbušninami (včetně vloupání a krádeží)	6	11	7	4	5	3	3	5	6	2	1	2
Ostatní závažné události	22	14	24	18	10	11	11	4	14	24	24	18
<b>Celkem</b>	<b>69</b>	<b>57</b>	<b>51</b>	<b>47</b>	<b>35</b>	<b>22</b>	<b>34</b>	<b>35</b>	<b>37</b>	<b>49</b>	<b>44</b>	<b>39</b>

Celkově bylo ohlášeno 39 závažných událostí. Proti roku 2012 došlo z pohledu počtu všech nahlášených závažných událostí (44 případů) ke snížení o 5 případů.

Obdobně jako v roce 2012, byl největší počet hlášených závažných událostí zaznamenán v souvislosti s výskytem CO v koncentraci > 130 ppm v důlních dílech (13 případů). Z dalších závažných událostí je nutno připomenout pět důlních ořesů, při kterých došlo k 8 pracovním úrazům. Dvě mimořádné události nastaly v důsledku trhacích prací, při kterých došlo k jednomu pracovnímu úrazu. Při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí a na povrchu došlo k jedné mimořádné události, při níž nedošlo k žádnému úrazu. Závažné události se nevyhnuly ani odvětví povrchového dobývání surovin, kdy v jednom případě došlo ke skluzu zemin. Dvě závažné události nastaly v důsledku propadu do opuštěného důlního díla a do starého důlního díla. Šest závažných událostí bylo zaznamenáno v souvislosti s úmrtím zaměstnance na pracovišti.

### 3. ČINNOST STÁTNÍ BÁŇSKÉ SPRÁVY V OBLASTI VRCHNÍHO DOZORU NAD BEZPEČNOSTÍ PRÁCE A PROVOZU

Působnost orgánů SBS v hornictví je dána zejména zákonem č. 61/1988 Sb., zákonem č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 157/2009 Sb.“), zákonem č. 85/2012 Sb., o ukládání oxidu uhličitýho do přírodních horninových struktur a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 85/2012 Sb.“) a zákonem č. 83/2013 Sb., o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití (dále jen „zákon č. 83/2013 Sb.“).

Nově byla rozšířena působnost orgánů státní báňské správy, které jsou, od 1. 1. 2013 ve smyslu § 16 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon),

ve znění pozdějších předpisů, též „jiné stavební úřady“, pro stavby v dobývacích prostorech a stavby související s dobývání a úpravy nerostných surovin.

ČBÚ ve smyslu ustanovení § 40 zákona č. 61/1988 Sb. plní úkoly vrchního dozoru orgánů státní báňské správy. Kromě výkonu vlastního dozoru v organizacích kontroluje a koordinuje činnost OBÚ a rozhoduje o odvoláních proti jejich rozhodnutím. ČBÚ mj. povoluje předávání a nabývání výbušnin, vývoz nebo dovoz výbušnin a tranzit výbušnin přes území České republiky a plní další úkoly stanovené především zákonem č. 61/1988 Sb. a horním zákonem.

OBÚ podle ustanovení § 41 zákona č. 61/1988 Sb. provádějí prohlídky objektů, zařízení a pracovišť a přitom kontrolují, jak jsou plněny povinnosti vyplývající z horního zákona, zákona č. 61/1988 Sb. a předpisů vydaných na jejich základě, pokud upravují ochranu a využívání ložisek nerostů, bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci a bezpečnost provozu a jiných, obecně závazných právních předpisů. Dále např. stanovují dobývací prostory a povolují otvírku, přípravu a dobývání ložisek vyhrazených i nevyhrazených nerostů, je správcem úhrad z vydobytých nerostů a z dobývacích prostorů. Plní i další úkoly stanovené zejména horním zákonem, zákony č. 61/1988 Sb., č. 157/2009 Sb., č. 83/2013 Sb. a č. 183/2006 Sb.

Dle ustanovení § 3b odst. 2 písm. d) zákona č. 61/1988 Sb., orgány SBS nejen že poskytují konzultační činnost, ale v rámci prevence v oblasti BOZP zajišťují a provádí školení odborně způsobilých zaměstnanců při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem.

Na zpřísnění bezpečnostních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu byla zaměřena i část legislativní činnosti ČBÚ v roce 2013 – viz kapitola 3.3.

### **3.1 Kontrolní a inspekční činnost ČBÚ**

ČBÚ vykonává svoji inspekční a kontrolní činnost formou inspekcí, generálních prověrek nebo neohlášených či namátkových kontrol prostřednictvím ústředních báňských inspektorů. Generální prověrky provádí ČBÚ ve spolupráci s dotčenými orgány státní správy, zejména s orgány kontroly veřejného zdraví, zástupci odborových svazů a specialisty z odborných organizací.

Účelem generálních prověrek je komplexní zhodnocení dodržování příslušných právních předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“). Současně ČBÚ dále zjišťoval, jak OBÚ plní povinnosti vyplývající pro ně z horního zákona, zákona o hornické činnosti a předpisů vydaných na jejich základě. Předmětem kontroly v rámci generální prověrky je:

- organizace a řízení BOZP, šetření pracovních úrazů, hodnocení rizik,
- plnění podmínek stanovených v rozhodnutí k povolení činnosti nebo stanovení dobývacího prostoru, vedení důlních nebo podzemních děl a lomů,
- větrání a klimatizace v dole nebo podzemním díle,
- strojní zařízení, vertikální a horizontální doprava,
- elektrická a energetická zařízení,
- úprava a zušlechťování nerostných surovin,
- nakládání s výbušninami,
- důlně měřická a geologická dokumentace a hospodaření se zásobami nerostů,
- báňská záchranná služba, inspekční služba, havarijní plán, prevence proti požárům, výbuchům, průvalům vod, otřesům, průtržím atd.

Podle Plánu hlavních úkolů SBS na rok 2013 (dále jen „PHÚ“) byly v roce 2013 provedeny čtyři generální prověrky v následujících organizacích:

- Severočeské doly, a.s., Doly Nástup Tušimice,
- OKD a.s, Důl Paskov,
- Kámen Zbraslav, spol. s r.o.,
- Vápenka Vitošov spol. s r.o.

Všechny generální prověrky byly provedeny v plánovaném rozsahu a termínu a jejich výsledky byly bezodkladně projednány s vedením kontrolovaných organizací. Na základě zjištěných nedostatků ČBÚ následně stanovil opatření k jejich odstranění. Plnění opatření ve stanovených termínech bylo následně kontrolováno orgány SBS.

Český báňský úřad dále prováděl kontrolní činnost v dozorovaných organizacích formou specializovaných inspekčních prohlídek, a to jednak dle PHÚ, nebo formou neohlášených kontrol.

K odstranění zjištěných závad a nedostatků je zpravidla bezprostředně po provedených specializovaných inspekčních prohlídkách vydáván závazný příkaz ústředního báňského inspektora.

### **3.2 Kontrolní a inspekční činnost orgánů SBS**

OBÚ vykonávaly svou kontrolní a inspekční činnost především prostřednictvím komplexních prověrek v dozorovaných organizacích a dále jednotlivými kontrolními prohlídkami příslušnými obvodními báňskými inspektory.

Celkem bylo v roce 2013 při inspekční a kontrolní činnosti odpracováno báňskými inspektory 4 989 směn, z toho 845 směn při hlubinném dobývání uhlí, 439 směn při povrchovém dobývání uhlí, 2 649 směn při těžbě ostatních nerostných surovin a 1 056 směn při ostatních činnostech. Dalším kritériem bylo dělení dle rozložení v průběhu pracovního dne - v ranní směně se uskutečnilo celkem 4 305 inspekcí, v odpolední směně 481 inspekcí a v noční směně 23 inspekcí. V nepracovní dny se uskutečnilo 180 inspekcí.

V průběhu roku 2013 udělily orgány SBS při výkonu vrchního dozoru pokuty v celkové výši 2.603,20 tis. Kč za správní delikty podle zákona č. 61/1988 Sb., a za přestupky podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Ve správním řízení bylo uloženo právníkům a podnikajícím fyzickým osobám celkem 34 pokut v celkové výši 2.228 tis. Kč.

V roce 2013 bylo uloženo 420 blokových pokut v celkové výši 375,20 tis. Kč. Nejvíce blokových pokut 148 v celkové výši 133,90 tis. Kč, bylo uděleno při hlubinném dobývání uhlí, dále 133 blokových pokut v celkové výši 103,80 tis. Kč, bylo uděleno při dobývání nerudných surovin povrchovým způsobem, dále bylo uděleno 59 blokových pokut v celkové výši 48,70 tis. Kč při dobývání hnědého uhlí, 28 pokut v celkové výši 33,50 tis. Kč při činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu, 26 blokových pokut při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí v celkové výši 30,30 tis. Kč, 10 blokových pokut v celkové výši 10,50 tis. Kč při výrobě a používání výbušnin, 5 pokut v celkové výši 3,30 tis. Kč při dobývání rudních surovin, 5 blokových pokut v celkové výši 7,50 tis. Kč při dobývání nafty a plynu a 6 pokut v celkové výši 3,70 tis. Kč při ostatních činnostech dozorovaných orgány státní báňské správy. Ve správním řízení bylo orgány SBS uloženo právníkům osobám 32 pokut ve výši 2.219 tis. Kč, které byly rozloženy následně:

- při hlubinném dobývání uhlí 4 pokuty v celkové výši 1.650 tis. Kč,
- při dobývání nerudných surovin povrchovým způsobem 4 pokuty v celkové výši 150 tis. Kč,
- při výrobě, používání a přepravě výbušnin 23 pokut v celkové výši 289 tis. Kč, (z toho ČBÚ uložil 21 pokut ve výši 180 tis. Kč),
- při činnosti prováděné hornickým způsobem 1 pokuta v celkové výši 130 tis. Kč.

Fyzickým osobám byly uloženy ve správním řízení celkem 2 pokuty v celkové výši 9 tis. Kč při výrobě, používání a přepravě výbušnin.

V souladu s § 42 zákona č. 61/1988 Sb. bylo vydáno v roce 2013 obvodními báňskými inspektory celkem 36 závazných příkazů k zastavení provozu organizace nebo její části. Nejčastějším důvodem zastavení provozu byly zjištěné závady na strojních zařízeních a to v 18 případech, dále při řešení neoprávněných těžeb a řešení střetů zájmů bylo zastaveno pracoviště v 15 případech.

Tabulka č. 3.1 – přehled o činnosti SBS v letech 2012 – 2013

Inspekční činnost (počet směn)		Blokové pokuty (Kč)		Pokuty ve správním řízení (Kč)		Zastavená pracoviště	
2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
5 241	4 989	434 700	375 200	2 386 000	2 228 000	22	36

Následující tabulka č. 3.2 přináší rozdělení udělených sankcí dozorovaným organizacím podle charakteru provozované činnosti.

Tabulka č. 3.2 - rozdělení udělených sankcí v roce 2013 podle charakteru provozované činnosti

	Hornická činnost							Činnost prováděná hornickým způsobem		Výroba a používání výbušnin	Celkem
	uhlí		Rudy	nerudy		ropa plyn	ostatní	hlubina	lomy		
	hlubina	lomy		hlubina	lomy						
<b>Pokuty celkem (Kč)</b>	1 782 400	48 700	3 300	0	253 800	7 500	3 700	31 300	164 000	308 500	2 603 200
Blokové pokuty (počet)	146	59	5	0	133	5	6	27	29	10	420
Blokové pokuty (částka)	132 400	48 700	3 300	0	103 800	7 500	3 700	31 300	34 000	10 500	375 200
Pokuty ve správním řízení organizace (počet)	4	0	0	0	4	0	0	0	1	23	32
Pokuty ve správním řízení organizace (částka)	1 650 000	0	0	0	150 000	0	0	0	130 000	289 000	2 219 000
Pokuty ve správním řízení pracovníci (počet)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Pokuty ve správním řízení pracovníci (částka)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9 000	9 000

Tabulka č. 3.3 - souhrnný přehled o počtu inspekční činnosti, zastavených pracovišťích a o udělených pokutách orgány státní báňské správy za období 2002 – 2013

Rok	Inspekční směny		Zastavená pracoviště	Pokuty		
	Celkem	Neohlášené		Blokové	Ve správním řízení	Celkem
2002	7 759	1 463	247	720 950	3 832 000	4 552 950
2003	7 536	1 212	182	733 900	4 664 000	5 397 900
2004	7 776	1 261	129	708 500	4 616 500	5 325 000
2005	7 773	1 199	88	791 550	4 394 500	5 186 050
2006	7 594	968	89	576 900	2 823 000	3 399 900
2007	7 311	859	83	666 600	3 402 500	4 069 100
2008	7 097	620	43	415 000	3 291 500	3 706 500
2009	7 061	596	52	390 700	1 881 000	2 271 700
2010	6 501	581	46	353 000	3 316 500	3 669 500
2011	5 623	531	42	317 600	1 935 500	2 253 100
2012	5 241	397	22	434 700	2 386 000	2 820 700
2013	4 989	350	36	375 200	2 228 000	2 603 200

Po nabytí účinnosti zákona č. 376/2007 Sb. (dne 30. 1. 2008) došlo k rozšíření působnosti orgánů SBS o výkon vrchního dozoru nad zajišťováním bezpečného stavu podzemních objektů. V souladu se zákonem č. 376/2007 Sb., vykonávají orgány SBS též výkon vrchního dozoru nad zajišťováním bezpečného stavu podzemních objektů. Ke konci roku 2013 orgány SBS evidovaly 535 podzemních objektů s celkovou délkou cca 559,369 km spadajících pod dozor SBS. Báňské záchranné stanice v této souvislosti provedly dosud 1 025 prohlídek, z toho 444 prohlídek ve spolupráci s OBÚ. Příslušné OBÚ dosud provedly samostatně, tj. bez spoluúčasti báňské záchranné stanice, 202 inspekčních prohlídek.

### 3.3 Správní činnost

V rámci správní činnosti zajišťovala státní báňská správa v roce 2013 úkoly vyplývající z horního zákona, zákona č. 61/1988 Sb. a dalších obecně závazných předpisů. V rámci výkonu správní agendy bylo v loňském roce vydáno:

- 149 povolení k otvírce, přípravě a dobývání výhradních ložisek,
- 14 povolení k těžbě ložisek nevyhrazených nerostů,
- 78 povolení k likvidaci či zajištění hlavních důlních děl a lomů,
- 4 povolení k vyhledávání a průzkumu ložisek,
- 6 povolení ke zvláštním zásahům do zemské kůry,
- 33 povolení trhacích prací malého rozsahu,
- 36 povolení trhacích prací velkého rozsahu,
- 8 povolení pro ohňostroje,
- 4 povolení souvisejících s umístěním, stavbou, užíváním nebo zrušením skladu výbušnin,
- 47 rozhodnutí o stanovení, změny nebo zrušení dobývacích prostorů,
- 46 povolení k čerpání rezerv finančních prostředků na sanace a rekultivace.

Za jednu z priorit považují orgány SBS i nadále oblast nakládání s výbušninami a výbušními předměty, včetně vydávání povolení k předávání, nabývání, dovozu, vývozu a tranzitu výbušnin v civilním sektoru. V této souvislosti OBÚ v roce 2013 vydaly 246 povolení k nabývání výbušnin a vydaly 99 povolení k předávání výbušnin, 63 povolení k vývozu výbušnin do ciziny, 38 povolení k dovozu z ciziny a 17 povolení pro tranzit výbušnin přes území ČR.

V roce 2013 dále bylo orgány státní báňské správy vydáno mj. 3 551 stanovisek podle ustanovení § 19 horního zákona – umístování staveb a zařízení v chráněném ložiskovém území. Orgány státní báňské správy bylo dále vydáno 2 910 stanovisek k územně plánovací dokumentaci.

V průběhu roku zaevidovaly OBÚ celkem 1 333 ohlášení o provádění, přerušení a ukončení hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem.

ČBÚ v rámci své činnosti mj. vydal 11 výjimek z bezpečnostních předpisů a v rámci připomínkových řízení posoudil 194 návrhů zákonů, vyhlášek a ostatních právních předpisů týkajících se meziresortních připomínkových řízení a 51 spisů týkajících se odvolacích řízení.

Na základě zákona č. 61/1988 Sb. orgány SBS v roce 2013 posuzovaly předpoklady organizací k získání oprávnění k hornické činnosti, činnosti prováděné hornickým způsobem a projektování objektů a zařízení, které jsou součástí těchto činností. Jen za rok 2013 bylo vydáno 250 takovýchto oprávnění. V tomto počtu jsou zahrnuta i oprávnění, která organizace nově získaly po ukončení platnosti předchozího. Celkem orgány státní báňské správy k 31. 12. 2013 dozorovaly 2 282 organizací, z toho:

- 573 organizací s oprávněním k těžbě nerostu,
- 172 organizací specializující se na podzemní práce spočívající v hloubení důlních jam a studní, na ražení štol a tunelů, jakož i na vytváření podzemních prostor o objemu větším než 300 m<sup>3</sup> horniny,
- 121 organizací, které se specializují na vyhledávání a průzkum ložisek,
- 46 organizací, které vlastní oprávnění a specializují se na výkon trhacích prací,
- 15 organizací, které vyrábějí výbušniny.

V ostatních případech (1 355) se jednalo o organizace vykonávající další činnosti stanovené v § 2 a 3 zákona č. 61/1988 Sb., např. projekční činnost, nebo o organizace s vydaným oprávněním podle jiných právních předpisů, zejména pro revizní činnost na vyhrazených technických zařízeních. Do celkového počtu jsou zahrnuty i organizace vlastníci oprávnění, které však v roce 2013 dočasně nevyužívaly.

Orgány státní báňské správy jsou od 1. 1. 2013 ve smyslu § 16 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů též „jiné stavební úřady“. V rámci správní činnosti vykonávané ve smyslu tohoto zákona jsou některé úkony zpoplatněny v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 6 odst. 8 zákona o správních poplatcích nelze hradit správní poplatky nad 5 000,- Kč kolkovými známkami. Z tohoto důvodu byl zřízen účet u České národní banky. V roce 2013 byl příjem na tento účet 60 000,- Kč. Ostatní vyměřované poplatky jsou hrazeny kolkovými známkami a jejich evidence je totožná jako u ostatních poplatků hrazených kolkovými známkami. V roce 2013 nebyla uložena žádná sankce ve smyslu stavebního zákona.

V roce 2013 orgány SBS rovněž ověřovaly odbornou způsobilost fyzických osob podle zákona č. 61/1988 Sb. Na základě úspěšně provedených zkoušek (ověřovacích a periodických) vydaly orgány SBS fyzickým osobám následující počet průkazů, oprávnění, osvědčení nebo uznání odborné kvalifikace:

- 31 střelmistrovských průkazů,
- 7 osvědčení pro technické vedoucí odstřelu,
- 30 oprávnění k výkonu funkce odpalovače ohňostrojů,
- 11 oprávnění k výkonu funkce pyrotechnika,
- 18 osvědčení pro závodního lomu s těžbou do 500 tis. tun,
- 1 osvědčení pro závodního lomu s těžbou nad 500 tis. tun,



- 5 osvědčení pro závodního dolu,
- 5 osvědčení pro hlavní důlní měřiče,
- 12 osvědčení - odborný znalec (právnícké i fyzické osoby) podle § 5c odst. 1 zákona č. 61/1988 Sb.,
- 115 osvědčení s jinou báňskou specializací (bezpečnostní technik, projektant, technický dozor pro vedení důlních nebo podzemních děl),
- 56 osvědčení revizních techniků,
- 201 jiných osvědčení odborné způsobilosti (např. důlní měřič, strojník těžního stroje apod.),
- 36 uznání odborné kvalifikace dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů.

Osoby - držitelé osvědčení uvedených odborných způsobilostí podléhají od 1. 12. 2012 pětiletému periodickému přezkušování z bezpečnostních předpisů před orgány státní báňské správy.

ČBÚ rovněž plnil úkoly vyplývající z členství České republiky v Evropské unii účastí na jednání Komise při Radě Evropy v Bruselu, kde je garantem za Českou republiku v oblasti nakládání s výbušninami, prekurzorů výbušnin a těžebních odpadů.

V roce 2013 dále došlo u 398 zaměstnanců dozorovaných organizací k přezkoušení z bezpečnostních předpisů. SBS považuje zejména způsobilost zaměstnanců, spolu se způsobilostí provozovaných technických zařízení a prevencí rizik, za nejdůležitější a nejkritičtější faktory v dosahovaných výsledcích v oblasti BOZP.

Jednou z významných oblastí na úseku BOZP je, na základě uzavřených dohod, spolupráce s odborovými svazy PHGN a Stavba ČR. Obsahem dohod je součinnost orgánů státní báňské správy s odborovými svazy při kontrolní činnosti a při šetření pracovních úrazů a závažných událostí. Výsledky spolupráce orgánů státní báňské správy a jednotlivých odborových svazů jsou pravidelně jedenkrát ročně vyhodnocovány.

### **3.4 Legislativní činnost ČBÚ na úseku bezpečnosti v hornictví**

Legislativní činnost spočívala v r. 2013 v přípravě nových zákonů, nařízení vlády, vyhlášek a dalších důležitých materiálů legislativní povahy v gesci Českého báňského úřadu, a zároveň i v poskytování součinnosti jiným resortům při legislativních pracích.

Dne 5. dubna 2013 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 83/2013 Sb., o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití, připravovaný od roku 2012. Účinnosti nabyl tento zákon dnem vyhlášení. Vydání zákona č. 83/2013 Sb. bylo spojeno se zrušením dosavadního zákona č. 146/2010 Sb. (stejného názvu) a souviselo s vývojem unijní legislativy, na který musela Česká republika neprodleně zareagovat.

Zákon č. 83/2013 Sb. překlápá do českého právního řádu požadavky dvou evropských směrnic týkajících se označování výbušnin, konkrétně směrnice 2008/43/ES a směrnice 2012/4/EU. Směrnice 2008/43/ES, kterou se zřizuje systém pro identifikaci a sledovatelnost výbušnin pro civilní použití, byla do českého právního řádu v minulosti již jednou transponována, a to zákonem č. 146/2010 Sb., o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití, který nabyl účinnosti dnem 5. dubna 2012. V průběhu let 2010 a 2011 však dospěla Evropská komise k závěru, že národní předpisy přejímající požadavky směrnice 2008/43/ES mohou nadměrně zatěžovat podnikatelský sektor, a přistoupila k přijetí směrnice 2012/4/EU ze dne 22. února 2012, kterou se mění směrnice 2008/43/ES. Směrnice 2012/4/EU vyloučila z působnosti směrnice 2008/43/ES stopiny, zápalnice a kalíškové zápalky, s odůvodněním, že tyto výrobky nepředstavují – z hlediska jejich možného

zneužití k trestné činnosti - enormně vysoké riziko. Směrnice 2012/4/EU také odložila datum, od kdy má být podnikatelský sektor povinen výbušniny opatřovat jednoznačným označením, o jeden rok, a současně posunula o tři roky datum, od kdy bude podnikatelský sektor povinen vést systém pro sledovatelnost výbušnin (z 5. dubna 2012 na 5. dubna 2015).

K provedení zákona o označování a sledovatelnosti výbušnin bylo dále zpracováno a vládou schváleno nařízení vlády č. 84/2013 Sb., o požadavcích na jednoznačné označování výbušnin pro civilní použití. Jeho vydáním byla završena transpozice směrnice 2012/4/EU do českého právního řádu. Nařízení vlády č. 84/2013 Sb. obsahuje výčet specifických druhů výbušnin, na které se neuplatní požadavky na jednoznačné označování a sledovatelnost výbušnin, a současně řeší i technické aspekty připojování jednoznačného označení k výbušninám pro účely jejich sledovatelnosti. Volba stanovit některé bližší podrobnosti jednoznačného označování výbušnin formou prováděcího právního předpisu je v první řadě vedena snahou mít v budoucnu možnost pružněji reagovat na případné další technické novelizace směrnice 2008/43/ES, které nelze ze strany Evropské komise nikdy vyloučit. Nařízení vlády č. 84/2013 Sb. nabylo účinnosti společně se zákonem č. 83/2013 Sb. (a v souladu s požadavky směrnice 2012/4/EU), tedy dne 5. dubna 2013.

S účinností od 21. června 2013 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 168/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů. Jedná se o první novelizaci zákona o těžebních odpadech. Tato novelizace, jejíž návrh byl připraven v gesci Českého báňského úřadu, byla reakcí na stanovisko Evropské komise k původnímu znění zákona č. 157/2009 Sb. V rámci novelizace zákona o těžebních odpadech došlo mj. k rozšíření působnosti zákona č. 157/2009 Sb. i na těžební odpady po těžbě a úpravě radioaktivních surovin, byly upraveny některé lhůty a dořešena otázka informování veřejnosti; dále byly změněny části zákona č. 157/2009 Sb. týkající se sankcí a jeho text byl přizpůsoben požadavkům kontrolního řádu.

Kromě výše uvedených předpisů došlo v roce 2013 i k novelizaci vyhlášky č. 49/2008 Sb. a vyhlášky č. 51/1989 Sb. Obě zmiňované vyhlášky jsou v gesci Českého báňského úřadu. První z těchto novelizací byla provedena vyhláškou č. 12/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 51/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při úpravě a zušlechťování nerostů, ve znění pozdějších předpisů. Účinnosti nabyla vyhláška č. 12/2013 Sb. dnem 1. února 2013.

Vyhláška č. 13/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 49/2008 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečného stavu podzemních objektů, vyšla stejně jako vyhláška č. 12/2013 Sb. v částce č. 7 Sbírky zákonů dne 17. ledna 2013 a nabyla rovněž účinnosti dnem 1. února 2013. Jedná se v pořadí o první novelizaci vyhlášky o podzemních objektech. Vydání této novelizující vyhlášky bylo mj. reakcí na novelizaci § 37 zákona č. 61/1988 Sb. provedenou zákonem č. 184/2011 Sb. Nově se stanovuje především okruh situací, které vyhláška o podzemních objektech reguluje, a doplňují se (v novém § 8a) požadavky na obsah plánu zdolávání závažných provozních nehod.

Kromě novely vyhlášek č. 49/2008 Sb. a č. 51/1989 Sb. připravoval Český báňský úřad ještě novelizaci vyhlášky č. 165/2002 Sb., o separátním větrání při hornické činnosti v plynujících dolech, ve znění pozdějších předpisů. Vydání novelizující vyhlášky se předpokládá v prvním čtvrtletí r. 2014.

V průběhu roku připravoval Český báňský úřad zákon o prekurzorech výbušnin. Práce na tomto zákonu byly zahájeny v návaznosti na vydání Nařízení EU č. 98/2013 o uvádění prekurzorů výbušnin na trh a o jejich používání. Na vydání tohoto přímo závazného předpisu EU, který zakazuje osobám z řad široké veřejnosti používání některých v Nařízení uvedených látek, je nutno na národní úrovni legislativně reagovat. Termín pro předložení návrhu zákona vládě byl stanoven na konec února roku 2014.

V rámci úkolů uložených vládou České republiky připravoval Český báňský úřad (stejně jako v předchozích letech) ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem životního prostředí návrh věcného záměru zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Věcný záměr byl zpracován a předložen vládě v červnu 2013. Dne 3. července 2013 byl tento předklad

z programu jednání vlády bez projednání stažen a později byl usnesením vlády č. 739/2013 úkol vypracovat věcný záměr novely horního zákona bez náhrady zrušen.

Zástupci Českého báňského úřadu rovněž spolupracovali s dalšími orgány státní správy v rámci různých pracovních skupin na přípravě nových právních předpisů a koncepčních materiálů. Český báňský úřad se rovněž aktivně účastnil meziresortních připomínkových řízení k návrhům právních předpisů zpracovaných jinými resorty. Výsledkem meziresortní spolupráce bylo i zpracování návrhů právních předpisů, které vyšly v roce 2013 a zasahují do oblasti horního práva. Příkladem takového právního předpisu je zákon č. 257/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o katastru nemovitostí; tímto zákonem je dílčím způsobem novelizován i horní zákon, tedy zákon č. 44/1988 Sb. Dílčí novela horního zákona se týká zasilání podkladů o chráněném ložiskovém území a o dobývacím prostoru na katastr nemovitostí. Oznamovací povinnost je vložena na bedra těch orgánů, které tyto územní prvky stanovily.

Ohledně mezinárodní spolupráce na poli legislativy se zástupci Českého báňského úřadu aktivně podíleli na přípravě dokumentů z oblasti práva Evropské unie, zejména v oboru výbušnin pro civilní použití. Zde se zaměstnanci Českého báňského úřadu kupř. účastnili prací v pracovních komisích Evropské rady a Evropské komise zaměřených na tvorbu návrhů právních předpisů (např. přípravy Směrnice upravující režim sledovatelnosti a identifikace výbušnin pro civilní použití) nebo na aplikaci Nařízení č. 98/2013 o uvádění prekursorů výbušnin na trh a o jejich používání.

### 3.5 Výzkum a vývoj

Na základě reformy VaV schválené usnesením vlády ČR č. 287/2008 byla Českému báňskému úřadu odebrána od roku 2011 možnost poskytování dotací a průřezovým poskytovatelem dotací v oblasti bezpečnosti bylo ustanoveno Ministerstvo vnitra ČR, které však řešené úkoly zaměřuje do oblasti zajištění bezpečnosti státu a ne do oblasti bezpečnosti při výkonu hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem. Zřejmě proto jsme u tohoto poskytovatele uspěli od roku 2010 pouze s jedním projektem, jehož řešení probíhalo bez gesce ČBÚ a bylo v roce 2013 ukončeno. Jednalo se o projekt s názvem „Aktualizace krizových (havarijních) plánů jednotlivých krajů pro zajištění bezpečnosti obyvatel měst a obcí ve vztahu k mimořádným událostem při provádění hornické činnosti, činnosti prováděné hornickým způsobem a nakládání s výbušninami ve spolupráci s hasičským záchranným sborem“.

Nově vzniklá Technologická agentura ČR (dále jen „TAČR“) postupně vyhláší mimo jiné i programy k řešení potřeb státní správy a pro ČBÚ se naskytla možnost uplatnit své projekty formou veřejných zakázek v rámci programu BETA s řešením od roku 2012. V průběhu roku 2013 v rámci tohoto programu pokračovalo řešení tří projektů:

1. „Zhodnocení technologií a projektů pro využívání energetického potenciálu důlních vod a optimalizace právních předpisů pro realizaci a bezpečný provoz těchto technologií“.
2. “Nové technologické možnosti dobývání ložisek uranu v ČR s ohledem na minimalizaci dopadů na životní prostředí a jejich legislativní zajištění“.
3. “Predikce horninových struktur na základě stávajících geologických poznatků, vedoucích k možnému vybudování dalších podzemních zásobníků pro uskladňování zemního plynu“.

Všechny tyto tři projekty jsou ve finální fázi a jejich formální ukončení spojené s oponentním řízením proběhne v I. čtvrtletí 2014.

Kromě kontrolní činnosti byla činnost VaV na ČBÚ zaměřena v roce 2013 na zpracování zadání dalších projektů ve smyslu specifických potřeb ČBÚ vůči TAČR. V tomto cyklu byly zpracovány a schváleny 2 návrhy projektů:

1. Pro projekt „Výzkum technologických možností získávání vzácných kovů v ČR s ohledem na minimalizaci dopadů na životní prostředí a jejich legislativní zajištění“ byla zpracována zadávací a kvalifikační dokumentace a bylo vyhlášeno výběrové řízení na řešení projektu. Ukončení výběrového řízení se očekává počátkem roku 2014.
2. Byla zpracována výzkumná potřeba pro projekt s pracovním názvem „Výzkum netradičních metod dobývání vázaných zásob černého uhlí“ a následně schválena k řešení představenstvem TAČR. Zpracování zadávací dokumentace a vyhlášení výběrového řízení pro stanovení řešitele je plánováno na I. pololetí 2014.

## 4. RIZIKA A PROBLÉMY HORNICTVÍ

### 4.1 Hlavní rizika hornické práce v roce 2013

#### 4.1.1 Zajištění bezpečnosti provozu při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí

V roce 2013 nedošlo k závažným událostem při ražbách tunelů. Před rokem 2013 došlo při ražbách tunelů k několika mimořádným událostem, propadům a závalům, což bylo impulzem k legislativním změnám vedoucím k novele zákona č. 61/1988 Sb. a také vyhlášky č. 55/1996 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí. Novelou došlo k posílení zodpovědnosti zaměstnanců za dodržování bezpečnostních předpisů, posílení pozice závodního při ČPHZ v podzemí jako osoby, která odpovídá za bezpečné a odborné řízení činnosti, zpřísnění výkonu technického dozoru včetně zvýšení četnosti kontrol za účelem zvýšení jejich efektivity a stanovení podmínek použití observačních tunelovacích metod.

#### 4.1.2 Důlní otřesy

Důlní otřesy jsou trvalým rizikem spojeným s hornickou činností v sedlových slojích a jsou stálým nebezpečím v karvinské části Ostravsko – karvinského revíru. I přes hluboké poznání mechanismu důlních otřesů nelze stanovit taková preventivní opatření, která by jejich vznik zcela vyloučila. Prognóza důlních otřesů je dosud nevyřešeným světovým problémem, a to nejen v uhelných dolech. Na základě poznání nových skutečností zjištěných při rozboru a hodnocení anomálních geomechanických jevů a závažných událostí, zejména po závažných událostech a smrtelných úrazech, ke kterým došlo v roce 2003 a 2004, vydal Český báňský úřad vyhlášku č. 659/2004 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu v dolech s nebezpečím důlních otřesů.

V roce 2013 bylo zaznamenáno 5 důlních otřesů (viz tabulka č. 4.1), při kterých nedošlo k smrtelným pracovním úrazům.

Tabulka č. 4.1 - vývoj počtu důlních otřesů a počtu smrtelných úrazů při důlních otřesech v letech 2002 - 2013 v ostravsko – karvinském revíru

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet důlních otřesů	10	9	3	4	6	0	3	1	3	7	2	5
Počet smrtelných úrazů	2	4	8	-	-	-	2	1	1	2	-	-

### 4.1.3. Nahromadění a zapálení metanu

Přestože za posledních 10 let nedošlo k žádným smrtelným úrazům v souvislosti s tímto rizikem (poslední smrtelné úrazy nastaly při mimořádné události na Dole Schöller v Kladenském revíru v roce 2001), toto nebezpečí nelze podceňovat a je nutno je mít stále na paměti. Jedině dostatečným větráním důlních děl, stálou kontrolou koncentrace metanu v důlním ovzduší s využitím moderní měřicí techniky a odpovídajícím technickým stavem technických zařízení, lze toto riziko značně snížit, ale ne zcela vyloučit.

### 4.1.4 Důlní požáry

Prvotním nebezpečím důlních požárů je především výstup toxických zplodin do uzavřeného důlního prostředí s dopadem na zdraví a životy zaměstnanců, druhotným nebezpečím je pak možná iniciace zapálení metanu nebo uhelného prachu. Podle zdroje vzniku mohou důlní požáry vzniknout z příčin:

- a) vnitřních (endogenních), které vznikají v důsledku samovznícení uhelné hmoty a jsou průvodním jevem technologie dobývání uhlí. Dosud známá a přijímaná opatření a zejména pak využití měřicí techniky pro kontinuální sledování oxidu uhelnatého v důlním ovzduší podstatně snížila výskyt případů samovznícení, které by ohrožovaly bezpečnost práce a provozu, avšak možnému samovznícení uhelné hmoty nelze úplně zabránit. Jako preventivní a represivní opatření k omezení vzniků samovznícení uhelné hmoty se především využívá uzavírání exploatovaných prostorů s následnou inertizací.
- b) vnějších (endogenních), které vznikají v důsledku porušení bezpečnostních předpisů při práci s otevřeným ohněm a jsou nebezpečné zejména tím, že probíhají velmi rychle, snadno se šíří a produkují značné množství koncentrovaných, nedýchacelných a hlavně jedovatých zplodin. Kontrolu dodržování bezpečnostních pravidel pro práci s otevřeným ohněm provádí orgány státní báňské správy v rámci své inspekční a kontrolní činnosti a za zjištěné nedostatky jsou příslušným pracovníkům či organizaci udělovány finanční sankce.

V průběhu roku 2013 došlo ke třem důlním požárům, při kterých nedošlo k smrtelným úrazům.

### 4.1.5 Provoz technických zařízení

Stále složitější důlně geologické podmínky dobývání, zvláště v podzemí, a vzrůstající požadavky na zvyšování produktivity práce, si vyžaduje nasazování výkonnějších, technicky složitějších, ale současně bezpečnějších strojních a elektrických zařízení. Na druhou stranu technická složitost zařízení vyžaduje odpovídající kvalifikaci obsluhy. Ta však všeobecně není na dobré úrovni, a to z důvodu omezení odborného vzdělávání v báňských oborech na všech typech škol. Nové technologie v řadě příkladů dosud prokázaly, že mají nejen zásadní vliv na zvyšování produktivity práce, ale také pozitivně ovlivňují bezpečnost a hygienu práce na důlních pracovištích i bezpečnost provozu. Inovované technologie svým provedením často dovolují provoz v automatickém, popřípadě v poloautomatickém režimu, umožňujícím minimalizovat počet pracovníků v ohrožených místech, a to jak v porubech, tak i na čelbách ražených dlouhých důlních děl. Podstatné zvýšení podpěrných sil u používaných hydraulických mechanizovaných výztuží v porubech významně přispělo ke zlepšení zajištění nadloží a tím ke snížení úrazovosti způsobené pádem horniny ze stropu popřípadě vyjetím uhlí z pilíře. Nový a výkonnější automatický systém postřiků u důlních kombajnů podstatně snižuje prašnost, což bezpochyby vede u pracovníků nacházejících se na příslušném pracovišti k prodloužení doby pro dosažení přípustného limitu prašné expozice a k nižšímu výskytu nemocí z povolání. Nemalým přínosem těchto postřiků je také to, že současně plní funkci zařízení snižujícího možnost zapálení metanu od řezného orgánu kombajnu.

SBS sleduje vývoj nových vědeckotechnických poznatků získaných v provozních organizacích a využívá vlastních výsledků získaných z výzkumu a vývoje v této oblasti. Podle potřeby pak následně upravuje báňské předpisy, které se týkají např. zneškodňování uhelného prachu, zapálení metanu, protipožární, protivýbuchové nebo protiotřesové prevence.

## 4.2 Problémy hornické činnosti

Těžební organizace budou muset daleko více než dosud spolupracovat s orgány ochrany životního prostředí a všemi dalšími fyzickými a právními osobami, kterým přísluší ochrana zákonem chráněných zájmů před účinky hornické činnosti. Bez vstřícného přístupu z obou stran nebude možná další budoucnost českého hornictví. Vláda ČR na svém zasedání dne 8. 12. 2012 vzala na vědomí probíhající aktualizaci Státní energetické koncepce ČR včetně posuzování vlivů koncepce na životní prostředí. Návrh aktualizace energetické koncepce ČR naznačuje, kudy by se mohla ubírat budoucí těžba energetických surovin v ČR (vyvážený mix zdrojů) a jak zajistit vyšší spolehlivost dodávek zemního plynu (zvýšení kapacit podzemních zásobníků zemního plynu), to však nebude možné bez celospolečenské podpory dalšího rozvoje báňského podnikání. Podobně se musí těžební organizace naučit postupovat při své činnosti v souladu s novým zákonem o nakládání s těžebním odpadem. Těžba a úprava nerostných surovin musí trvale zdůrazňovat svůj přínos pro celou společnost a ne představovat neakceptovatelnou reálnou hrozbu, ať v jakékoliv podobě, pro své okolí.

Z předchozích let nadále přetrvává negativní vliv využívání externích dodavatelů v báňském podnikání při zajišťování výkonu jednotlivých výrobních a servisních operací. To klade vysoké nároky na organizaci práce z hlediska bezpečnosti. Výsledkem je někdy nepřehlednost a mnohdy i nejasnost ve stanovených odpovědnostech za kontrolu dodržování bezpečnosti příslušnými pracovníky jednotlivých kooperujících organizací.

Na snížení ekonomické aktivity v oboru těžba surovin v roce 2013 logicky navazuje snížený stav v počtu pracovních úrazů a závažných událostí při těchto činnostech. K těmto poměrně dobrým výsledkům jistě svým dílem přispěla i realizovaná opatření orgánů státní báňské správy např. v prošetřování závažných pracovních úrazů a závažných provozních nehod, v oblasti směřování kontrolní činnosti či příslušné úpravy báňské legislativy. Tento poměrně příznivý vývoj v nehodovosti však bude nutno udržet i při očekávaném hospodářském oživení v letech následujících.

## 5. SOUTĚŽ ZA BEZPEČNOST V HORNICTVÍ – ZLATÝ PERMON

ČBÚ od roku 2002 pravidelně oceňuje organizace „Cenou za bezpečnost v hornictví – Zlatý Permon“. Tato cena se propůjčuje a uděluje subjektům podléhajícím dozoru státní báňské správy ČR jako projev uznání za dosažení vynikajících výsledků v oblasti bezpečnosti práce. Cena je zřízena ČBÚ, Odborovým svazem pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu a Odborovým svazem Stavba ČR, pro subjekty, které podléhají dozoru státní báňské správy. Ceny jsou udělovány v pěti, níže uvedených kategoriích, tabulka č. 5.1.

Tabulka č. 5.1 - přehled vítězů jednotlivých kategorií soutěže „Zlatý Permon“ za rok 2013

I. kategorie	II. kategorie	III. kategorie	IV. kategorie	V. kategorie
hornická činnost prováděná hlubinným způsobem – hlubinný důl	hornická činnost prováděná povrchovým způsobem – uhelný lom	hornická činnost prováděná povrchovým způsobem – lom, těžba písku nebo štěrkopísku (subjekt s alespoň 51 zaměstnanci)	činnost prováděná hornickým způsobem, včetně těžby ropy (subjekt s alespoň 51 zaměstnanci)	hornická činnost nebo činnost prováděná hornickým způsobem (subjekt s nejvýše 50 zaměstnanci)
OKD, a.s., Důl Darkov	Severní energetická a.s.	Sklopísek Střeleč a.s.	MND a.s.	Vápenka Vítoul s.r.o.

## 6. ZÁVĚR

Ve srovnání s rokem 2012 došlo v roce 2013 ke snížení jak počtu smrtelných pracovních úrazů, tak celkového počtu ostatních závažných událostí. Snížení celkového počtu pracovních úrazů vedl k dosažení nejlepšího výsledku od počátku sledování. Absolutní počet všech úrazů s pracovní neschopností více jak 3 dny v roce 2013 byl nejnižší v celé historii sledování úrazovosti v oblasti dozoru orgány státní báňské správy. Proti roku 2006 byl v roce 2013 zaznamenán pokles počtu úrazů o 54 %. Opatření ČBÚ přijatá k prošetřování závažných pracovních úrazů a závažných provozních nehod, v oblasti plánování a výkonu kontrolní činnosti a v oblasti tvorby báňské legislativy, se projevila pozitivně a přispěla k postupnému zvyšování bezpečnosti v hornictví.